

Despre prezența liliacului nordic – *Eptesicus nilssoni* Keyseling et Blasius – în fauna României

de Valenciu N., Done A. și Chachula Oana

Key words: Prezența indiscutabilă a speciei *Eptesicus nilssoni* în fauna României. Autorii prezentei comunicări, folosindu-se de informațiile din literatura de specialitate și asociindu-le cu propriile constatări în cercetările efectuate în teren, aduc argumente întemeiate atestând nu numai prezența în fauna montană a României a speciei mai sus menționate, ci și reprezentarea ei numerică relativ ridicată pentru anumite zone și adăposturi.

Introducere

În literatura noastră de specialitate, prima informație legată de prezența în fauna României a liliacului nordic – *Eptesicus nilssoni* – aparține **MARGARETEI DUMITRESCU** și colaboratorii [2], care citându-l pe **JOSEF PASZLAWSKY** [6] arată că această specie a fost citată ca fiind prezentă în localitatea Oravița (județul Caraș-Severin).

O altă semnalare și mai veche (1886) aparține lui **LAJOS MEHELY** [3] pe care **PASZLAWSKY** a considerat-o “dubiosus”.

Într-o lucrare foarte recentă **BARTI LEVENTE** [1] precizează că semnalarea prezentei speciei în Oravița bănățeană se datorează unei erori de traducere. Nu este vorba de Oravița Bănățeană, ci de un loc de la poalele munților Tatra, Oravice, din apropierea localității Vitanova, așa cum arată **ARISTID MOSANSKY** din Slovacia [5].

Semnalarea făcută de **MEHELY** s-a dovedit și ea eronată întrucât **TOPAL G.** [8] arată că exemplarul cu pricina era un *Hypsugo savii*.

Aprecierile făcute de **BARTI LEVENTE** le considerăm competente, argumentate și binevenite. Chiar și un amator s-ar fi întrebat de ce liliacul nordic, care poate fi uneori întâlnit chiar și la nord de cercul polar, în România ar fi prezent în sud-vestul ei, într-un loc cu altitudine relativ joasă și într-o zonă unde se simte influența climatului mediteranean? Și dacă așa stau lucrurile atunci ne întrebăm: ce știm despre răspândirea acestei specii în Europa și, mai ales, în România ?

SCHOBER W. and **GRIMMBERGER E.** [7] referindu-se la limita sudică a răspândirii acestei specii arată – cităm – “... the southern sections of western Germany, Switzerland, Austria, the Czech Republic, Slovakia, Hungary, and Poland”. Prin urmare despre România, nimic.

Singurul care a presupus prezența acestei specii în Carpații din nord, a fost **TOPAL G.** care într-o altă lucrare [9] afirmă – cităm – : “Magyarországban csupán a Bukk hegységben került elő, északra azonban már gyakrabban előfordul, s a Karpatokban mindenütt közönséges.”

Așa cum am afirmat mai sus, el a presupus numai. Argumentele s-au lăsat un pic așteptate. Ce putem spune azi despre prezența speciei ?

Constatări, argumente și discuții

Revenind asupra lucrării lui **BARTI** [1], acesta arată că în peștera Ucigașilor (în muntele Puciosu, altitudine 1100m), datorită mofetelor, vertebratele care s-au aciuat acolo au plătit cu viața.

Întrucât afirmațiile unui ornitolog (**L.MOLNAR** [4]) în legătură cu prezența în rândul decedaților și a unor exemplare de *E. nilssoni* nu putea fi confirmată din lipsă de material

osteologic, **BARTI** își propune și monitorizează victimele gazelor emanate de mofete timp de 4 ani (1997 – 2001); în aceeași peșteră a Ucigașilor. Din cele 218 exemplare de lilieci, unul s-a dovedit a fi *Eptesicus nilsoni*. Măsurătorile scheletului și îndeosebi ale craniului, sunt argumente edificatoare. Ba în anul 2002, în biserica din Sâncraiu (județul Covasna), în ingluviile unui huhurez mic (*Strix aluco*), a fost identificat craniul unui alt exemplar aparținând aceleiași specii.

Constatările autorului sunt făcute cunoscute publicului interesat prin publicarea lucrării la care ne-am referit apărută în anul 2002 la Sfântul Gheorghe. Așadar, prezența lui *Eptesicus nilsoni* într-o depresiune intramontană destul de friguroasă, devine o certitudine.

Paralel cu cercetările mai sus pomenite, pe versantul estic al Carpaților Orientali, un alt autor [10], [11], singur sau în colaborare, avea să ajungă, în același timp, la aceleași constatări.

În 1990, pe 16 iunie, într-o zi răcoroasă și cu ceață rămasă după o ploaie sănătoasă, încă pe lumina zilei destul de înnoată, pe o potecă din preajma unor pini nu prea înalți, își purta zborul liniștit un liliec destul de mic cu spatele evident pătat în galben. Nu ne-a fost greu să-l capturăm cu ajutorul unui fileu entomologic. L-am fotografiat (vezi fig.1), am efectuat măsurătorile corporale și craniene (vezi tabelul 1) și din analiza datelor obținute a reieșit clar că avem de-a face cu *Eptesicus nilsoni*. L-am capturat în masivul Rarău, aproape de vârful Pietrele Doamnei, nu departe de peștera Liliecilor cantonată la altitudinea de 1500m. Prezența lui în plină vară ne-a demonstrat că adăpostul lui de vară era pe undeva prin apropiere. Nu ne-am grăbit cu publicarea acestei noutăți, așteptând o nouă întâlnire, ca o confirmare a celor constatate. Abia în 1994 **N. VALENCIUC** și **O. CHACHULA** a prezentat această comunicare la sesiunea științifică a Universității din Cluj-Napoca. Până ca lucrarea să vadă lumina tiparului, primul autor (N.Valenciuc), în fascicula Chiroptera (vezi [11]) precizează, în capitolul “Răspândirea chiropterelor în România”, locul și data când a fost semnalată prezența speciei la noi. Lucrarea mai sus amintită a apărut tot în 2002.

Am amintit cele două ultime lucrări [1] și [11] nu pentru a pune în evidență cine anume are prioritate a semnalării prezenței acestei specii în fauna României; principalul constă în aceea că ambele lucrări arată același lucru: prezența incontestabilă a lui *Eptesicus nilsonii* în fauna țării noastre.

Fundația de Speologie Club Speo Bucovina (Suceava) și-a înscris în preocupările sale și monitorizarea liliecilor din masivul Rarău având în vedere cele trei adăposturi cunoscute în zonă: peștera Liliecilor, care în timpul iernii adăpostește câteva mii de exemplare de lilieci [10], dar și galeriile a două mine părăsite, Mina nr.1, care are o lungime de peste 1 km, cu 4 intrări și Mina nr. 2, cu numai 200m lungime și o singură intrare (și aceea parțial prăbușită).

În februarie 2003, vizitând cele două mine, ne-a fost dat să ne întâlnim cu surpriza. Dacă în Mina nr.2 am constatat prezența doar a unui exemplar de liliec nordic, în Mina nr.1 au fost semnalati nu mai puțin de 18 exemplare. Toți acești lilieci atârnav singuratici de plafon, adânciți în somnul de iarnă, cantonați fiind pe galeria principală, unde curentul de aer se făcea bine simțit, iar temperatura varia între 0 și 2 grade Celsius, ba în anumite porțiuni temperatura era sub zero grade, dovadă fiind existența unor țurțuri de gheață.

Tot pe aceeași porțiune a galeriei și tot împreună câte unul – rar doi la un loc – în anumite adâncituri (urme de la găurile de pușcare), au fost identificat un număr de 23 lilieci aparținând speciei *Barbastella barbastellus* (vezi figura.2); o altă specie care nu se adună în adăposturile mai calde.

În ramificațiile secundare ale galeriei principale, în locuri mai adăpostite (la 4,5 grade Celsius) au fost întâlnite și îngrămădiri de *Myotis blythi* de maxim 20 exemplare împreună. Aproape de intrare, și numai uneori, au fost întâlnite exemplare de *Plecotus austriacus*, odată un *Eptesicus serotinus* și câteva exemplare ascunse în fisuri, probabil *Pipistrellus*.

Menționăm că odată cu repetarea vizitării acestor adăposturi în februarie 2004, ne-a fost dat să ne întâlnim cu aceleași specii, dar în număr mult mai mic. Din cei 18 lilieci nordici, nu

am mai găsit decât 6, iar *Barbastella barbastellus* erau numai 12, de 3 ori și respectiv de 2 ori mai puțini.

În concluzie

Comunicarea de față pune în evidență, nu numai faptul că liliacul nordic – *Eptesicus nilssoni* – este indiscutabil prezent în fauna montană a României, dar probează că, pentru anumite zone și-n anumite condiții, el este și destul de bine reprezentat numeric. Dacă până acum a scăpat observațiilor noastre, aceasta se datorează faptului că este o specie care nu formează colonii, nu se grupează în timpul hibernării, nu se atașează unor îngrămădiri formate de alte specii și poate hiberna chiar și la temperaturi ușor negative. În atare situații în cadrul aceluiași adăpost poate cohabita cu alte specii care, ca și el, pot suporta condiții mai vitrege; ne referim în special la temperatură, așa cum este cazul lui *Barbastella barbastellus*.

În masivul Rarău, liliacul nordic a fost întâlnit și în sezonul rece dar și-n sezonul cald. Lucrul acesta atestă părerea că la noi – și nu numai – poate fi considerat ca fiind rezident, deși nu este exclusă posibilitatea unor deplasări între adăposturile de iarnă și cele de vară.

Prin urmare *Eptesicus nilssoni* este prezent în fauna României, este întâlnit la noi în regiunea montană la peste 1000 m altitudine, este o specie care merită toată atenția și ne așteptăm ca prezența ei să fie semnalată și-n alte zone ale Carpaților din România.

Bibliografie

1. **BARTI LEVENTE**, 2002 – *Semnalări ale liliacului nordic (Eptesicus nilssoni Keyserling și Blasius) din România*, ACTA 2001/IIb (Acta Hargytsensia VIII) Sepsiszentgyorgy 2002.
2. **DUMITRESCU MARGARETA, TANASACHE JANA, ORGHIDAN TR.**, 1962-63. *Răspândirea chiropterelor în R.P.R* Lucr. Inst. De Speol. "E.Racoviță" București, T I-II.
3. **MEHELY LAJOS**, 1900 – *Monographia chiropterorum hungariae*, Budapest.
4. **MOLNAR LIDIA**, 1983 – *Păsări și mamifere asfixiate în mofetele Puciosu, jud. Covasna*, Alutza, XIV-XV., Sf.Gheorghe.
5. **MOSANSKY ARISTID**, 1980 – *Teriofauna der Ostlowakei und der Katalog der mammalogischen sammlungen des Ostlowakischer Museum in Kosice*, I. Teil (Insectivora, Chiroptera) Acta Musei Slovaciae Regionis Orientalis, Kosice p. 29-87.
6. **PASZLAWSZKY JOSEF**, 1918 – *Fauna Regni Hungariae – Vertebrata, Mammalia*, Budapest.
7. **SCHÖBER WILFRIED and GRIMMBERGER ECKARD**, 1997 . *The bats of Europa and Nord America. Manufactured in the United States of America* by T.F.H. Publications, Inc. p.1-239.
8. **TOPAL GYORGY**, 1959 – *Zwei seltene Fledermausarten in der Fauna des Karpatenbeckens*, Vertebrata Hungarica, Budapest, tom. I, f. 1, p.89-101.
9. **TOPAL GYORGY**, 1969 – *Chiroptera – Fauna Hungariae* 22.kot./II fuz.
10. **VALENCIUC N.** 1989 – *Dynamics of movements of bats inside some shelters*. European bat research. Charles Univ. Press., Praha, p.511-517.
11. **VALENCIUC N.** 2002 – *Fauna României*, Mammalia vol. XVI, Fasc.3 Chiroptera. Edit. Acad. Române, București.

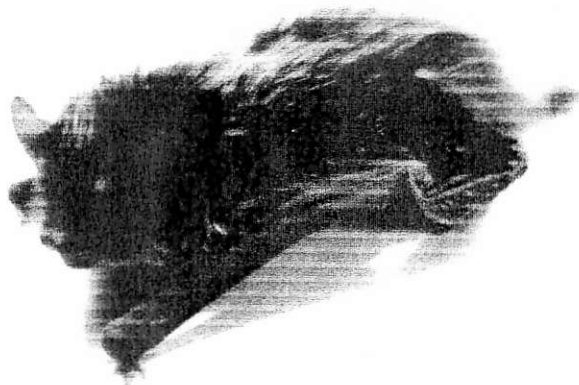

Figura 1
Eptesicus nilssoni, liliacul nordic,
original

Tabel nr.1 Date biometrice ale unui exemplar de *Eptesicus nilssoni*:

a. Caractere corporale (mm)	
Lungime cap-trunchi	55,7
Lungime coadă	37,4
Lungime ureche	14,5
Lungime antebraț	40,2
Lungime metacarp 3 + deg. III	69,4
Lungime metacarp 4 + deg. IV	57,2
Lungime metacarp 5 + deg. V	51,0
Lungime tibie	19,1
b. Caractere craniene	
Lungime totală	17,0
Lungime condicobazală	14,7
Distanță interzigală	10,3
Lățime craniu	8,6
Lungime șir superior de dinți	5,6
Lungime mandibulă	11,3
Lungime șir inferior de dinți	5,9
Distanță interorbitală	4,3

Figura nr.2
Barbastella barbastellus, liliacul
cu urechi late, original